

† Sunt qui hoc loco non *πτηνῶν*, quod est uolucrum, legant; sed *κτηνῶν*, id est, quadrupedum, priore tantum mutata litera. Certè facilis hic fuit librorum lapsus: tamen quæ sit uera Dioscoridis scriptura, non facile intelligi potest, cum Plinio aues etiam dentatæ prodantur.

Αἰδοῖον ἐλάφου. GENITALE CERVI.

CAP. XXXIX.

GENITALE cerui tritum, & in uino potum, à uipera demorsis auxiliatur.

Genitalis cerui uires.

RASIS auctor est, Genitale cerui, præter uim, quam sibi natura comparauit contra uiperarum morsus, ut etiã scribit Dioscorides, auxilio esse remorantibus urinis, ac coli cruciatibus affectis, si ubi aqua probè fuerit elotum, ipsa statim ablutionis bibatur aqua. Aiunt in puluerem tritum, & ijs medicamentis inditum, quæ uenerem excitant, ea ualentiora efficere. Quin et dysentericis mederi magno successu à nonnullis expertum est. Quod αἰδοῖον ἐλάφου Græci, Genitale cerui Latini dicunt: Itali, Verga del ceruo.

Nomina.

ὄνυχες ὄνου, καὶ αἴγος.

VNGVLAE ASINI, ET CAPRAE.

CAP. XL.

VNGVLARVM asini cinis per dies multos binis cochlearibus potus, proditur comitiales adiuuare. eadem oleo subacta strumas discutunt: & illitæ pernionibus medentur. Caprinarum cinere peruncta ex aceto alopeciae fanantur.

Vngularum uires.

NON solum Asini, & Caprarum unguæ in medicum ueniunt usum; sed & Vaccarum ex prioribus tantum pedibus exuta, ut auctor est Rasis libello de LX. animalibus. Siquidem harum combustarum cinerem potum, nutritibus lactis copiam præbere existimat, Mularum uero mulieres infœcundas reddere. Quinetiam mures earum suffitu suffigari, ipsis carbonibus impositis, & accensis. Earum nomen Græcum ὄνυχες, Latinum Vngues, & Ungula: Arabicum, Chasit, Stes, & Dalef: Italicum, Vnghie: Hispanicum, Vnhas de animal: Gallicum, Ongle.

Nomina.

Λειχῆνες ἵππων. LICHENES EQVORVM.

CAP. XLI.

LICHENES sunt in equorum genibus, & super ungulas indurati calli. qui triti, & in aceto poti, comitalibus mederi traduntur.

De

DE CALLIS, qui equorum cruribus inascuntur, meminit Plinius libro XXVIII. capite XI. Callorū equi uires. **Nomina.**
 & XV. ijsq; tritis, & per aurem cum oleo infusis, dentium dolorem mulceri scribit, diebusq; quadraginta ex uino aut mulsio potis calculos expelli. Ceterum Galenus. cui etiam subscribit Paulus, addidit hos quibusdam usurpari ad quemlibet animalium morsum. Λεχῆνες ἰπῶων, ita Græcis, Latinis uerò Lichenes equorum nominantur: Arabibus, Zeide: Italis, Calli de caualli: Hispanis, Impigenes dellos cauалlos: Gallis, Cal des iambes des chenas.

Κατ'ύματα. CORIA VETERAMENTARIA. CAP. XLII.

39 **VETERIS** corij cremati illitus cinis ambusta igni, intertrigines, necnon calceamentorum attritus sanat.

CORIA uetera, quæ uidelicet ueteramentorum sunt, usta (ut Galenus memoriæ prodidit libro XI. de simplicium medicamentorum facultatibus) ad attritiones commodari calceamentorum scriptum à quibusdam est, tanquam scilicet hoc faciant ex antipathia quadam. Certè quæ plegmone obsidentur, haudquaquam iuantur: uerum ubi sedata fuerit plegmone, non iniuria iuantur, nempe quia resiccantur. hæc Galenus. Ceterum ueteramenta prunis accensa fumo naribus accepto, efficacissimum constat esse remedium ad uulue strangulatus, ut mihi quoque experientia comprobatum est: quandoquidem hoc tantum remedio ego deploratas in eo affectu mulieres incolumes pluries reddidi. Iis similiter accensis serpentes efficaciter fugari compertum est, neque eos modò, qui in domibus nostris oberrant; sed eos etiam, qui in hominum corpora ingrediuntur, dum homines per æstatem alto somno oppressi, ore aperto in campestribus obdormiunt. Quod scriptis tradidit Marcus Gattinaria nostræ ætatis medicus non contemnendus, accidisse suo tempore cuidam homini; cui eum frustra adhibita essent innumera medicamenta, ipsaq; alioquin efficacissima; illud tamen magnificè præstitit ueteramentorum fumus traiectorio in corpus haustus. Siquidem cum primum immanis fera (erat enim uipera non parua) fumi nidorem præsensit, uisa est à circumstantibus egredi per anam non sine magna omnium admiratione. Κατ'ύματα sic Græci, quæ Latini Coria ueteramentaria uocant: Arabes, Geldalatiche: Itali, Scarpe uecchie: Hispani, Zepatos uegos. **Nomina.**

Ἀλεκτορίδες, καὶ ἀλεκτρυόνες. GALLINAE, ET GALLI.

CAP. XLIII.

40 **DISSECTAE** gallinæ, & adhuc calentes appositæ, serpentium moribus auxiliantur: sed identidem alias sufficere oportet. Earum cerebellum in uino bibendum datur contra serpentium morsus: sanguinem à cerebri membrana profluentem sistit. Quæ interiore uentriculi galli sinu residet membrana, secti in laminas cornus specie similis (ea uerò inter coquendum abijci solet) siccat, tritaq; in uino conuenientissimè stomachicis datur in potu. † Ius è uetere gallinaceo aluum deiecit. Abiectis itaque interaneis salem conijci oportet, & confuto uentre decoqui in uiginti sextarijs aquæ, donec ad tres heminas redigantur: totum id refrigeratum sub diuo, datur. Aliqui incoquunt olus marinum, mercurialem, cnicam, aut filiculam. Crudos humores, crassosque, atram bilem, & strigmenta elicit: prodest longis febribus, suspirijs, articularijs morbis, & inflationibus stomachi.

f 3 TAMETSI

Gallorum, &
gallarum ui-
res ex Gal. &
alijs.

Nomina

TAMETS I Gallinarum ius simplex (ut Galeno proditum est libro XI. simplicium medicamentorum) reti-
nendi vim habeat; gallorum tamen ueterum cum sale diutius decoctorum, subducendi facultatem obtinet. Aduersus
serpentium morsus tam gallinis, quam gallinaceis utuntur medici, non tantum ipsis dissectis, & appositis (ut docet
Dioscorides) sed uiuentibus adhuc plumas detrahunt ab ano, eumq; demorsis partibus apponunt: attrahunt enim
hec animalia cucurbitularum modo in se uenenum, quo mox interficiuntur. Quamobrem alios gallinaceos uiuos con-
tinuo apponere necesse est, donec iniectum uirus penitus absumatur. Utuntur praeterea gallinarum adolescentium
iure, ad aequandos corporis humores, post februm discessum, cum saccharo, serapij modo. Ad haec gallorum cum
gallinis nondum coeuntium testes, deperditas in morbis uires mirifice restitunt: quam ob causam hecticis, & mara-
smo laborantibus, morborumq; diuturnitate macrefactis utiliter exhibentur. Insuper gallinaceorum testes semen
prolificum suppeditant, & uenereas roborant uires. Plinius eum de gallinis differet lib. XXIX. cap. IIII. haec
inter caetera memoriae prodidit. Non praeteribo (inquit) miraculum, quanquam ad medicinam non pertinens: si auro
liquefcenti gallinarum membra misceantur, consumunt illud in se. Ita hoc uenenum auri est. At gallinaceis ipsis cir-
culo e sarmentis addito collo non canunt. In quibus illud quoq; sibi a natura datum, non est non somnoper admiran-
dum, quod noctis horas distinguant suo cantu: qua in re nunquam adeo somno capiuntur, quin statis horis cantent;
etsi per anni circulum noctes modo breues, modo maxime fiant. Gallinae sic Latinis, ἀλεκτοριδης Graecis uo-
cantur: Arabibus, Degedi, siue Giaziudiuch: Italis, Galline: Germanis, Han, & Hennen: Hispanis, Gallinas:
Gallis, Gallines, & Coque.

† Codices Graeci typis expressi hoc in loco habent. ὁ δὲ ξομὸς τῆς νόσαςκος μέλισα διδοται ἐπιπεράσεως
χάρι φωλοπύτων, καὶ ἐπὶ τῶν σώμασιν πυρομένων λιπῶς σιδυσεῖς. hoc est ad sensum. Ius galli
iunioris maxime datur ad contemperandos humores uitiosos, & in ardoribus stomachi simpliciter paratum. Verba
illa Ruellius, cuius interpretationem alioquin sequimur, uel neglexit, uel illegitima iudicauit. Nos uero huc ea affe-
renda duximus, non solum quod in uulgatis codicibus, ac antiquissimo (teste Marcello) legantur; sed quia etiam a Sa-
rapione referuntur. Quibus etiam subscribere uidetur uerborum series, & communis rei usus.

Ωδὸν. O V V M.

CAP. XLIIII.

O V V M molliculum plus alit forbili, & durum plus molli. Luteum oui contra oculorum dolo-
res utile est: inassatum sedis inflammationibus prodest, cum croco, & rosaceo: & condylomatis,
cum meliloto: cum uua autem fruticis eius, quem rhoa dicunt, aut galla in patinis frigitur, ut cibo
aluos sistat: per se etiam offerri solet. Candidum oui crudum refrigerat: spiramenta cutis occludit:
inflammationes oculorum infusum lenit: ambusta, si statim eo perungantur, pustulas non sentiunt:
faciem a solis adustione tuetur: fronti impositum cum thure fluxiones arceat, auertitque: inflamma-
tiones oculorum lana exceptum, addito rosaceo, melle, & uino mitigat: utiliter contra haemorrhoi-
dis serpentis morsus crudum forbetur: summe tepidum prodest uesciae rosionibus, renum exulcera-
tionibus, gutturis scabritiae, reiectionibus sanguinis, destillationibus, & thoracis rheumatismis.

Quorum con-
sideratio.

DE GALLINARVM tantum ouis hic locutum fuisse Dioscoridem, credendum est: quippe quae sint caetera
ris praestantiora, eorumq; sit tum in cibus, cum in medicinis praecipuus usus. Nam quemadmodum testatur Galenus
lib. III. de facultatibus alimentorum, & Isach Arabicus in suis dietis, gallinarum oua gratioris sunt saporis, ori iu-
cundiora, plusq; afferunt alimenti, quam caetera. Alunt haec, & breui reficiunt tempore, recreant, semen prolifi-
cum augent, & uires ad coitum suppeditant. Quae omnia eo praestant efficacius, quo recentiora sunt, & a gallinis
edita, quae prius admissarios gallos susceperint: quandoquidem (ut Galenus inquit) recentia ueteribus plurimum praes-
tant: quippe optima sunt recentissima, pessima autem uetustissima. Secundum locum sibi uendicant a perdicibus, &
phasianis edita, quanquam gallinacea uiribus non excellant. Deteriora uero sunt anatum, anserum, gruum, & reli-
quarum aquatiliu: aggrauant enim uentriculum, succum crassum gignunt, & aegre concoquuntur; tametsi pluri-
mum praebent alimenti, ubi a ualidis, robustisq; uentriculis optime conficiantur. Columbarum oua admodum calida
sunt, potius in medicamentorum, quam ciborum usum expetenda. Paunum autem, ac struthiocameloru pessima sunt,
saporis

saporis horrendi, concoctu contumacia, & humanae temperaturae inimica. In ouis luteum candido longè præstat: nempe quòd illud temperatum constat, ori non ingratum, boni succi, & concoctu minimè contumax: hoc uerò frigidum est, pituitam gignit, egrèq; concoquitur. Oua uarijs, & diuersis modis decoquantur. quo fit, ut etiam diuersum afferant nutrimentum, & ob id diuersos in corpore pariant succos. Probantur, quæ cum putamine decoquantur, & horum præ cæteris, quæ tremula uocant, quòd lactis semicoagulati instar tremant. Sorbilia, quæ ut uelocius hauriantur, breuiorem cocturam experiuntur, minus sanè nutriunt. Quæ autem cum putamine longiore elixatione indurescunt, difficillimè concoquantur, crassos generant succos, obstruunt, in uentriculo marcescunt: arenulas, & calculos gignunt: & coli, & uentriculi excitant cruciatus. Porro ex ijs, quæ extra putamina coquantur, ea cæteris præstant, quæ integra in feruentem immerguntur aquam. hæc à nostris, quòd quasi differantur, uulgo Sperdute uocantur. Verum tamen curandum, ne hæc quoq; indurentur: siquidem ubi duritiem contraxerint, non secus atque alia diutius cocta, redduntur noxia. Quæ deinde ex oleo, aut butyro integra friguntur, uentriculum lædunt, ruclius commouent, egrè conficiuntur, consocium corrumpunt cibum, malum præbent alimentum, & putridas pariunt exhalationes. Quæ demum super prunis torrentur, aut ignitis figulinis tegulis inassantur, aluum cohibent, difficileq; concoquantur. Et hæc sufficiant ad ouorum in alimentis facultates. Cæterum quibus, quantisq; oua in medicamentis polleant uiribus, retulit Galenus libro XI. de simp. medicam. facultatibus, sic inquit. Ouorum album & tenue illud, quo item ad ophthalmias utimur, ex numero est medicamentorum minimè mordicantium. Itaq; utendum est oui albumine non tantum ad oculos; uerum etiam ad alia omnia, quæ eunque medicamenta requirunt maximè expertia mordacitatis, ut sunt omnia sedis, ac pudendorum ulcera maligna. Miscetur quoq; utiliter medicamentis profluuium sanguinis ex cerebri membranis supprimentibus, quæ nimirum citra morsum illinuntur, atque adstringunt. Sed & ad uicera rebellia miscetur ijs, quæ absq; morsu ea possunt desiccare: cuiusmodi est medicamen pompholyx elota, & metallicorum quædam elota, de quibus priuatim supra differuimus. Porro & ipse uitellus adsimilis est naturæ, ac proinde miscetur ceratis morsus expertibus, ouis uidelicet aut lixis, aut asis. Verum id tamen manifestum est inter hæc leuiculam existere differentiam, quòd paulò plus desiccet quæ sunt assa: ac quantum huius accipiunt facultatis, tantum deperdant de mitigandi potentia. Miscetur, & cataplasmatis phlegmonem arcuentibus, ut ijs quæ ex meliloto constant, sed applicandis. Crudo uerò ouo toto utimur admisto rosaceo ad palpebrarum, aurium, mammarumq; phlegmonas, quæ scilicet aut istis illis, aut alio quouis modo euenerint, aut extiterint in neruosis corporibus, puta cubito, & digitorum tendonibus, aut articulis, idq; in pedibus pariter, & manibus. Porro in aceto coctum ouum si edatur, fluxiones uentris desiccet. At si etiam quippiam eorum, quæ ad dysenteriam, aut celiacum affectum conueniunt; illi miscueris, atq; in igne modico, si quisq; experte (qualis est qui ex prunis constat) in sartagine frixeris, edendumq; ita præbeas, non minimè sanè laborantes adiuueris. Aptissima talem ad mitionem sunt omphacium, rhus, tum ipse qui cibus adspersitur erythros nuncupatus, tum succus ipsius, galla, sidia, hoc est mali granati putamina, cinis cochlearum integrarum uistarum. Aptæ quoq; & uuarum acini, & myrta, & mespila, & corna. Magis istis medicamentosa sunt balaustum, hypocistis, cytini, siue mali punici flores. Sed & ad ambustiones protinus crudum impositum est utile, siue quis seorsum albumen diuataxat ipsum molli lana excipiat, siue etiam cum uitello totum commiscens applicet. Etenim mediocriter refrigerat, & citra morsum desiccet. Nam medicamentis, quæ humiditates desiccant, aut lixum, aut assum, aut in sartagine frictum miscetur: ijs uerò, quæ crassa in pectore, pulmoneq; incidunt, sorbibile quod uocant: id quod in aqua eo usque lixari debet, dum incaluerit. Eiusdem ipsius naturæ nomine & ad eos, quibus fauces aut ex uociferatione, aut ex humorum acrimonia exasperatæ sunt, assumitur: tum scilicet quòd affectis partibus illinuntur, atque cataplasmatis modo inbæret: tum quòd substantiæ suæ lenitate eas mitigat, sanatq;. Eadem ratione stomachi, uentris, intestinorum, ac uesicæ medetur asperitatibus. hæc Galenus. Cæterum oleum, quod è uitellis diu in sartagine frixis elicitur, illitum asperitatibus cutaneis mirifice prodest: serpigines, & uiligines emendat: rimas labiorum, manuum, sedisq; sanat. Quinetiam ulcerum dolores, & articularum cruciatus mulcet. Prodest & aurium doloribus, atq; ulceribus: item ambustis utiliter illinuntur: cerebri contusas membranas putrilagine affectas mirum in modum à partibus sanis segregat, ut nos compluries magno cum honore periculum fecimus. Ex ouis præterea omnibus uolucris generatio euenit, quanquam & aquatilibus ferè omnibus, præterquam phocæ, delphino, & alijs nonnullis. Gignuntur item ex ijs & è terrestribus quædam, ut crocodili, lacertæ, testudines, stelliones, & alia: & è reptilibus omnia, uipera excepta. Verum, ut Hippocrates auctor est libro de natura pueri, seu fœtus (nisi fortassis librariorum culpa eo in loco codex sit deprauatus) pullus ex uitello nascitur, informaturq; ex albumine uerò alimentum, & augmentum capessit. Cui sanè sententiæ illud prorsus refragatur, quod de pullorum creatione longo satis sermone posteritatis memoriæ prodidit Aristoteles lib. VI. cap. III. de historia animalium. Illud insuper eam refellit sententiæ, quod experientia sepe à mulierculis compertum est, quæ suis gallinis oua incubanda subiiciunt. Si quidem exempto quandoq; foetu, die uno, atque duobus ante tempus exclusionis, fractis pulli uisceribus magnam uitelli partem inuenerunt in corpus assumptam. Testudinum oua, quanquam diutius elixantur; nunquam tamen eorum album concreuit, quauis luteum admodum dureseat. Præterea experimento compertum habeo, testudines statim oua non edere cum testa obducuntur, quemadmodum uolucres, sed postquam omnia, quæ in corpore fuerint, testaceum contraxerint putamen: namq; mihi quandoque contigit dissecuisse testudinem, quæ utero septena gerebat oua, suo putamine obducta, quod & serpentibus euenire quidam existimant. Ouum quod Latini, ωὄν, Græci uocant: Arabes, Naid, Beid, seu Baid: Itali, Vouo: Germani, Ein, & Ey: Hispanis, Hueuo, & ouo: Gallis, Oeuf.

Ouorum partes, & coctura uaria.

Ouorum uires ex Gal.

Oleum ex ouorum luteis.

Animalia ex ouis orta.

Oua testudinum.

Nomina.

Τέττιρες.

CICADAE, quæ inassatæ manduntur, uesciæ doloribus profunt.

Cicadarū con sideratio.

CICADAE passim in Italia cognoscuntur, atq; adeo inibi uulgaris notitiæ sunt, ut sepe æstate assiduo cantu messores, agricolas, ac uiatores in campestribus obtundant. Caterum, quemadmodum tradidit Aristoteles libro v. cap. xxx. de historia animalium, & Plinius lib. xi. cap. xxvi. qui certè ea omnia Aristoteli accepta referre potest, Cicadarum duo sunt genera: aliæ enim minores, quæ primæ prodeunt, & nouissimæ pereunt. Aliæ maiores, quæ canunt, eademq; nouissimæ prodeunt, & primæ intereunt. Sunt quæ canunt præcinctu diuiduæ, siue minores, siue maiores sunt: quæ autem non canunt, indiuiduæ sunt. Pariunt in aruis cessantiibus, excanantes fœturæ locum asperitate præacuta, quam parte habent posteriore, quemadmodum & bruci. Quinetiam in arundinibus, quo adminiculo uites eriguntur, nidum fœturæ excanant. Proueniunt largè copia imbrum. Crescit primò in terra uermiculus, deinde fit ex eo, quæ tettigometra uocatur parentis nomine, quo tempore gustu suauissimæ sunt, anteaquam cortex rionpatur. Postmodum circa solstitia noctu exeunt, statimq; rupto cortice prodeunt cicadæ ex matrice illa cicada, quam modò tettigometram dixi. Mares canunt in utroq; genere, fœminæ uerò silent. Vnum hoc animal ex ijs, quæ uiuunt, sine ore est. Pro eo quiddam aculeatum linguis simile habent, & hoc in pectore, quo rorem lambunt. Pectus ipsum fistulosum, unde illis redditur cantus. Oleas maximè amant, ut minus umbrosas, quauquam & cæteras non aspernantur arbores: proinde ubi arbores desunt, nasci non possunt. Loca præterea frigidiora oderunt: quamobrem in umbrosis nemoribus esse nequeunt, nec in frigidis etiãnum regionibus. Quo factum est, ut crediderit Albertus cognomento magnus, gryllos, qui noctu strident, cicadas esse: quippe quòd in Germania, qua fuit oriundus, frigidissima regione ad articum spectante, tametsi frequentes habeantur grylli æstate in campestribus, hyemè uerò ad hypocaustorū fornaces plerunq; stabulantes; cicadæ tamen desunt. Parthi Cicadis uescuntur, quemadmodum & gentes ad orientem. Idecirco mirum non est, quòd dixerit Aristoteles, eas esse gustu suauissimas, anteaquam tettigometræ rionpatur cortex. Cicadarum uires descripsit Galenus libro xi. simplicium medicamentorum, sic inquit. Sed & cicadis siccis quidam utuntur ad colicos affectus, cum paribus numero piperis granis, dantq; aut tres, aut quinque, aut septem, per intermissionem uidelicet, & ipsos etiam paroxysmos. Porrò alij assas edendas offerunt, quibus affecta uescita est. TÉTΙΥΕΣ Græcis, Cicadæ Latinis dicuntur: Italis, Cicale: Hispanis, Ciguattregas: Gallis, Sigale.

Alberti lap- sus.

Cicadarū uires ex Gal.

Nomina.

LOCUSTAE.

A' u' / des.

Ἀκρίδες.

LOCUSTAE.

CAP. XLVI.

LOCUSTAE odoris suffitu urinae difficultates adiuuant, praesertim quae foeminas male habent. earum carnes nullo sunt in usu. Est & quoddam genus locustae, quae asiracos, aut onos dicitur, sine pennis, praelongis cruribus. Exiccata autem si ex uino bibatur, contra scorpionis morsus magnopere proderit. Hac abunde uestuntur Aphri, qui Leptin incolunt.

LOCUSTAE omnibus notae, uaria pro morum, & locorum diuersitate sortiuntur nomina. Verum herbis, et segetibus infestissima, quod sepius quibusdam in regionibus paucis admodum diebus uniuersa terrae germina absumant. Harum, quemadmodum tradidit Aristoteles libro v. cap. xviii. de historia animalium, qui mares sunt, foeminae magnitudine cedunt. Pariunt in terra fixo cauliculo, quo mares uacant: ac uniuersae, & loco eodem foetum deponunt, ita ut quasi fauus esse uideatur. Hinc uermiculi speciem oui gerentes oriuntur, qui terra quadam praetenui tanquam membranula ambiuntur: qua disiecta emergunt locustae, ac euolant. Tam mollis foetura haec est, ut ad tactum leuissimum dilabatur, & pereat. Pariunt exitu ueris, & statim a partu moriuntur, uermiculis circa collum in nascentibus tempore partus, qui eas strangulent. Mares quoque eodem tempore obeunt. Locis montanis, aut tenuibus locustae non fiunt, sed planis, rimosisque: pariunt enim in rimis sua oua. Transeunt Locustae immensa maria, immensosque tractus permeant (ut Plinius inquit) diraque, messibus contegunt nube, multa contactu adurentes, omnia uero morsu erodentes. Italiam ex Aphrica maxime coorte infestant, tanta sane multitudine, ut solem obumbrent sollicitate spectantibus populis, ne sistentes suas operiant terras. quod non modo uniuersas cum segetes, tum herbas deuorent ad radicem usque; sed & radices ipsas regenerinare prohibeant. Huius rei testimonio fuere inaudita Locustarum agmina, quae nostro tempore uolente anno domini M. D. XLII. ex paludibus Maotidibus profecta, non solum uniuersam Pannoniam, maximamque Germaniae partem; sed totam etiam Italiam occuparunt, non sine magna omnium e terra nascentium pernicie: siquidem omnem segetem, omnemque uirentem herbam radicitus deuorarunt. Haec Parthis in cibo gratae. Quamobrem admirandum non est, si sacris literis mandatum sit, ut Leuitici x. i. capite legitur, a Mose probatas esse in cibis. Nec mirum etiam, diuino Ioannem Baptistam ijs ex syluestri melle uictitasse in deserto: tametsi non desint interpretes, qui uelint pro locustis quasdam herbarum radices intelligi: alij uero nonnullas arborum summitates. At mehercule in horum sententiam deuenire nunquam potui: quin potius certo crediderim, ipsum nempe legis Mosaicae sectatorem acerrimum, hisce Locustis animalibus uictitasse, quemadmodum etiam sentit diuus Augustinus, exponens diui Pauli epistolae ad Romanos. In Cyrenaica regione (ut Plinius est auctor) lex est ter anno debellandi Locustas, primo oua obtinendo, deinde foetum, postremo adultas, desertoris poena in eum, qui cessauerit. Et in Lemno insula certa mensura praefinita est, quam singuli enecatarum ad magistratus referant. Necare & in Syria militari imperio coguntur: tot orbis partibus uagatur id malum. In India tertium pedum longitudinis esse traduntur, adeo ut foeminarum crura ferrarum usum praebant, cum inauerint. Earum nomen Graecum ακρίδες: Latinum, Locustae: Italicum item Locuste: Hispanicum, Lagostas de tierra, & Gafanhotes grandes: Gallicum, Locuste.

Locustarum confid.

Locustae in cibis.

Nomina.

ὄσσιφραγός. OSSIFRAGVS.

CAP. XLVII.

VENTER eius auis, quam Latini ossifragum appellant, particulatim potus, calculos cum lotio pellere proditur.

VARIA admodum est inter scriptores Ossifragi historia. Siquidem Aristoteli uolucris est aquila maior, colore cinereo, albicante. Probe haec foetificat, & uiuit. Pia, & benigna est: non enim suos tantum nutrit pullos; sed & aquilae. Cum autem illa suos e nido eiecerit, anteaquam adolecant, quod inter se cibi auaritate dimicent, haec recipit eos, & educat. Parum Ossifragus oculis ualet: nubecula enim oculos habet laesos. At Plinio lib. x. cap. iii. Ossifragus in aquilarum genere annumeratur, isque ab eodem proditur ex haliaeto, hoc est, aquila marina natus. Marinae nam hanc suum genus non habere, sed ex diuerso aquilarum coitu nasci, idem auctor est. Alberto praeterea Ossifragus ea uideatur auis, quam idem lib. xxiii. Arabica uoce appellat Kirij, cum sic inquit. Kirij auis est praeda uictitans bonae pullificationis, & diligenter pullos nutrens non solum suos, sed et ab aquila abiectos tadio nutriendi. haec ille. Qui nel clarius meminit Ossifragi inter aquilarum genera, ubi ita scribit. Quantum autem aquilae genus est paruulum ualde, & a quibusdam uocatur frangens os, eo quod quando carnes comedit, ossa in altum desert, & super lapidem cadere permittit, ut ex ijs contractis medullam sugat. haecenus Albertus. Verum is ab Aristotele dissentire manifeste cognoscitur, quod Aristoteli Ossifragus non sit genus aquilae minimum,

Ossifragi confideratio.

Alberti, & Plinii lapsus.

le minimum, sed auis maior aquilis, dempta Germana. Quo fit, ut in hac historia Albertum hallucinatum esse credā, quemadmodum & Plinium in eadem deceptum puto. Namq; marina illa clarissima aquila uocata (ut Aristoteles tradit) oculorum acie maxime pollet, ac pullos adhuc implumes cogit aduersum intueri solem: tum cuius oculi prius lacrymarint, hunc occidit, reliquum educat. Id quod abunde ostendit hac in re Plinium errasse, atq; oscitanter fortasse Aristotelem legisse. quippe cum marinæ aquile pulli acerrimi omnino sint uisus, nullam ij cum Osifrigo cognationem habere uidentur, quod hic potius quadantenus cæcitate laboret. Cæterum, quod nobis esset Alberti codex librarium culpa deprauatus, in quo osifrigo pro osina legebatur, iandudum credidimus osifrigo apud Albertum eam auem esse, quæ in maritimis nostris Senensibus circa Herculis portum, & Orbetelli stagnum frequens uisitur, cygno maior, rostro longo, inferiori parte sacculi instar ampli. Hæc autem incolis uulgò uocatur Agrotto. Sed cum postea animaduertissem Albertum in hac historia aperte Aristoteli refragari, atq; aliud Alberti exemplar nactus essem, in quo osina, non osifrigo, ut uitiose in alio, scriptum erat, cæpi eos acriter accusare librarios, quorum negligentia in causa fuit, ut in hoc mihi ipsi hæcenus imponerem, secutus deprauatam Alberti lectionem. Auis, quæ Græcis Φίως, Latinis Osifrigo nominatur.

Nomina.

Κορυδαλλός. GALERITA.

CAP. XLVIII.

GALERITA auicula est parua, apicem in uertice, pauonis modo, gestans. Hæc assa, & in cibo sumpta, cœliacos adiuuat.

Alaudarum historia.

ALAUDARVM (ut memorie prodidit Aristoteles libro ix. cap. xxv. de historia animalium) duo sunt genera. Alterum terrenum, cristatum, Galerita à crista appellatum. Alterum gregale, nec singulare, more alterius, uerion colore simile: quanquam magnitudine minus, & galero carens. Campestris ambæ sunt aues, uermiculis uisitantes, decidentibusq; seminibus. Mares suauiter canunt, primæq; sunt aues, quæ uestatem cantu pronunciet. Porro Alaudæ adeo ad aucupes aues expauescunt, ut sæpe, dum sentiunt se persequi, in hominum gremia confugiant, ne rapiantur. Mares in caucis diutius retenti, altero sæpius obcæcantur oculo. Quæ auis Græcè κορυδαλλός, Latine Galerita, & Alauda uocatur: Arabicè, Hanabroch, seu Kanabroch: Italicè, Lodola: Germanicè, Vwaldtlerch: Hispanicè, Cuciyada: Gallicè, Alouette.

Nomina.

IRVNDŌ.

Χελιδών.

DISSECTIS crescente luna pullis hirundinis, qui primo partu exclusi sunt, in uentre eorum lapillos offendet: è quibus duos, unum colore uarium, alterum purum eximes: ij priusquam terram attigerint, in iuuenæ corio, aut ceruina pelle brachio, aut collo adalligati, comitialibus proderunt, & sæpe prorsus eos recreabunt. Hirundines, uti ficedulæ, in cibo, aciei uisus medicamentum præbent. Tam pullorum, quam matrum in fictili olla crematarum cinis cum melle oblitus, oculis claritatem adfert: anginæ eo commodè perunguntur: vuæ & tonsillarum inflammationibus hoc cinere succurritur. Et ipsæ, & pulli exiccati, si drachmæ pondere ex aqua bibantur, hos iuuant, qui anginæ morbo conflitantur.

HIRVNDINVM tria habentur genera: unum nostra tecta subit: alterum uetustorum ædificiorum muros, cauernulas, & montium scopulos expetit: tertium uero nidificat in altis fluminum ripis. Hæ quotannis (ut Plinius auctor est) ex Africa maria transeunt, appetente uere ad nos aduolant, & martio plerumque mense nostras ingrediuntur: ædes: ibiq; è luto, & quibusdam stramentis sibi construunt nidos, in quibus bis oua pariunt, & bis pullos excludunt, tantum humanæ fidunt benignitati: atq; ubi ultimos educauerint partus, æquinoctij autumnalis tempore in suas remigrant regiones. Chelidonium herbam ab his inuentam tradunt, unde illi nomen est inditum. Hanc suis obæcatis pullis deferunt in nidum, hoc tantum medicamento ijs uisum reddentes. Quinetiam experientia compertum est, quod si data opera pullorum hirundinum oculi acu perforentur, sanantur paucis diebus, allata à matre chelidonia herba. Hinc igitur edocti medici ad oculorum claritatem chelidonium adhibent. Hirundinum uero sterco oppositum præstat: excæcat enim, si calidum in oculos decidat. Quod etiam sacra testantur monumenta, in quibus, Tobiam hoc stercore excæcatum fuisse, legitur. Cæterum uires Hirundinum recensuit Galenus lib. XI. de simpl. medic. facultatibus, sic inquit. Hirundinibus quoq; usi sunt multi, comburentes uidelicet, & oineri mel admiscentes, ac deinde synanchicos inungentes, & in totum omnes quicumque in faucibus atq; columella cum tumoribus consistunt affectus. Utuntur & ad acuendum uisum hoc cinere nonnulli. Alij uero eas arefactas drachmæ pondere bibendas exhibent. Auis χελιδών Græcis, Hirundo Latinis appellatur: Arabibus, Thartaf, Chatas, aut Chataf: Italis, Rondine: Germanis, Schuualb: Hispanis, Golandrina, & Andorinha: Gallis, Arondelles.

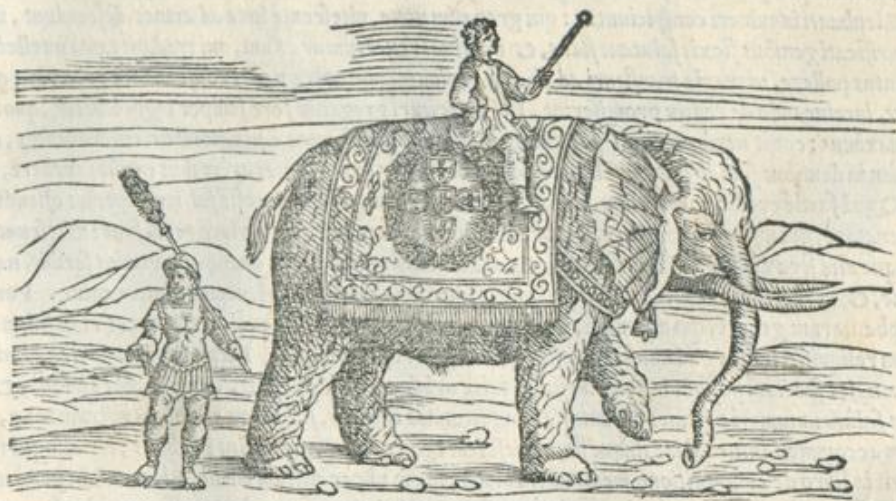
Hirundinum historia.

Chelidonia.

Hirundinum uires ex Gal.

Nomina.

EBORIS scobe illito, paronychia sanantur. Vim adstringendi ebur obtinet.

OMNIBVS sanè perspicuum est, nil aliud Ebur esse, quam Elephantinorum dentium materies, multis apta operibus. Elephantorum meminit Plinius longa admodum historia initio libri octauo pluribus capitibus: tametsi non omnia, quæ scribit, probanda putauerim. Elephantos fert Africa ultra Syrticas solitudines, item Mauritania, & Aethiopia: sed maximos India mittit. Ii quanquam magnitudine cætera excedant quadrupeda, Aristotelis tamen testimonio adeo cecurantur, ut omnium ferarum mitissimi, & placidissimi euadant: quippe qui per multa officia & erudiantur, & intelligant: Corio Elephanti integuntur bubalino simili, ut is uerum præbuit exemplum, quem Roma uidit Leonis decimi Pont. Max. æuo, etsi rarissimis horreat pilis. Caput eis magnum, collum breue, aures uero undique duum palmorum amplitudine: nasum, quem peculiariter in Elephanto promuscidem appellant, longissimum habent, concauum, grandis tubæ instar: hic infra anteriores dentes ad terram ferme pronittitur, quo pro manibus utuntur. Os gerunt pectori proximum, ut quod cum sulto ineat similitudinem: è cuius superna parte dentes duo prominent præcipuæ magnitudinis (quales plurimi uenales conspiciuntur Venetijs in publico foro uulgo Merceria dicto, ac in

Elephatorum historia.

animos

ac in

Error quorū-
dam .

Plinij lapsus .

Eboris uires .

Nomina .

ac in alijs Italiae emporijs) qui proni cuspide deorsum uergunt. Pedibus nituntur rotundis, disci instar, latitudine diuim, triumue palmorum, quos callosa materia obducit: unguis quinque circum, rotundis, mediocrium concharum magnitudine. Crura ijs magna, ac fortia, neque (ut quidam imperiti existimant) uno tantum osse constant indiuisa, sed genua flectunt, utpote & cetera quadrupeda. Quamobrem Elephanti (ut refert Aloisius Cadamustus, qui classe in Aethiopia, & ad Calicut nauigauit) ut eos, qui deferru uolunt, suscipiant, genua submitunt, seseq; erigunt deinde. Elephantis cauda bubali, trium palmorum circiter longitudine, rarissimis fetis referta. Quocirca haud facile se tueri possent a muscarum iniuria, nisi aliam illis industriam natura tribuisset, qua ab ijs se uindicerent: quandoquidem ferientibus muscis, cutim, quam cancellatam obtinent, contrahunt. Quo fit, ut arctatis in rugas repente cancellis, muscas comprehensas enecent. Hominibus non nisi lacesti nocent. Veruntamen irritati homines promulseide comprehensos, adeo in sublime iaciunt, ut priusquam in terram decidant, suffocentur, & pereant. Ad haec nullus hominum tanta pernicitatis inuenitur, quem mox Elephas non comprehendat, etiam non currens, sed gradatim incedens. Id efficit uasta animalis moles: quandoquidem sui gressus longitudine, humanam omnem pernicitatem euincat. Vicitant arborum tam frondibus, quam fructibus: neq; ulla tam ingens est arbor, quam ij promulseide non prosternant, frangant, ac dilacerent. Adolefcunt ad sexdecim palmorum altitudinem. quapropter qui eos condescendere non assueuerunt, non secus fastidio afficiuntur, ac illi, qui nauibus non assueti maria sulcant. Effrenes praeterea adeo natura Elephanti sunt, ut nullis habenis cohiberi possint. quo fit, ut liberi incedere admittantur: uerum cum maxime gubernantibus suarum regionum hominibus pareant, & eorum sermonem intelligant, idcirco uerbis facile reguntur. Adeo conspectum ignem expauescunt, ut eo territi a fuga reuocari non queant. Qua re ab ijs non cognita, qui eius Elephanti curam gerebant Romae, in cuius dorso oppidulum construxerant, eo die, quo Iulianus Medices Pontificis Max. frater uxorem e Gallia duxit, in magno sane discrimine uersati sunt: nam ubi bellica tormenta ignem eructantia conspexisset, magnumq; ac terrificum sonum sensisset, tanta se fuga dedit, ut nunquam cohiberi uoluerit, donec una cum conclusis in oppidulo hominibus in Tyberim sese commiserit. Elephanti non coeunt, neque gignunt, nisi annum uigesimum agant, ut auctor est Aristoteles lib. VI. cap. XXVII. de historia animalium. Qua in re Plinij error manifestus deprehenditur: quippe qui marem quinquennem, foeminam decennem generare memoriae prodiderit. Elephanti nulla nouere adulteria: nam unius tantum foeminae coitu utuntur, eamq; cum uterum gerentem uiderint, non amplius tangunt. Quantum uero temporis unaqueq; foemina utero gerat, haudquaquam sciri potest: quod Elephanti pudore nunquam nisi in abdito coeant. Idcirco alij eis annum & sex menses statuerunt, alij biennium, alij denique triennium. Pariunt foeminae cum dolore, quemadmodum & mulieres. Pullum editum ore lambunt, qui statim cum natus est, cernit, & ambulat. Viuere Elephantos (ut inquit Aristoteles) tradunt quidam annos ducentos: sed florere aetate circa sexagesimum, uel septuagesimum narrant. Idem hyemis, ac frigoris impatientes sunt. Gaudent annibus maximè, circaq; fluuios uagantur, quos intrant libenter bubalorum more. Ceterum Elephanti ingenio, & intellectu hominibus proximi sunt: siquidem patrios sermones intelligunt, summam praestant obedientiam, prudentiam seruant, & religionem praeseferunt: solem namq; ac lunam uenerantur. Cuius rei auctores sunt Mauritani, in quorum regionibus Elephanti innumeri conspiciuntur: qui gregatim noua nitescente luna ad annes descendunt, ibiq; lauantur: mox purificati genibus flexis salutant sidus, & in sylvas reuertuntur. Sunt, qui tradant tanta intellectus sagacitate Elephantos pollere, ut maria transituri ad alias regiones, non antea naues conscendere uoluerint, quam ij, qui eos ducebant, iureiurando de reditu promiserint. In sylvas ituri gregatim ferè semper ingrediuntur, quorum agmen ducit natu maximus: cogit uero aetate illi proximus. Produunt Elephantos a uenatoribus circumuentos, cum sciant praedam solum in dentibus suis ab illis expeti, dentibus uehementer impingentes arboribus eos sibi euellere, praedaq; se redimere. Quod facile crediderim uanum, ac fabulosum esse: quemadmodum esse falsum superius ostendimus, quod fiber uiso uenatore, sibi ipsi testes amputet. Elephanti omnes natura indomiti, syluestresq; sunt: mitescunt autem arte, ut pleraque alia fera animalia. Item si parui, & aetate tenelli educantur: quanquam Plinius scribit, natu grandes domari fame, & uerberibus; praesertim si alijs domitis, qui tumultuantem coeueant, admoueantur. Porro non desunt in Elephantium genere, qui natura feritate nunquam domari possint, quales in Senega (ut in suis nauigationibus scriptum reliquit Aloisius Cadamustus) Aethiopiae regno reperiuntur. Elephantium dentes admirabilis magnitudinis uenales spectari possunt in compluribus Italiae urbibus, ueluti Romae, Venetijs, Mediolani, & Neapoli: e quibus non solum innumeri pectines parantur ad explicandos capillos, sed etiam alia plura instrumenta, quae ad humanum usum accommodantur. Hinc itaque fit, ut nesciam ego, qua ratione ductus Fuchsius, uir alioqui rerum peritus, scripserit in libro de compositione medicamentorum, quem nuper auctum edidit, Ebur nullibi penè uerum reperiri: atque illud, quod uulgo eius uice in officinis prostat, marinorum piscium dentes esse. quod in hoc erret euidenti-
tius, quam ut a nobis ostendatur. Praestat Ebur ad albas mulierum fluxiones, si tamen in tenuissimum puluerem, lapide porphyreo redigatur, propineturq; ex lactucae seminis cremore, aqua, in qua chalybs extinctus fuerit, prius macerato semine. Quod Graecis ἐλέφαντος, Latinis Ebur nominatur: Italis, Auorio: Germanis, Helffantheyn: Hispanis, Diente de elefante, aut Marfil: Gallis, l'Yuoire.

Ἀσπράλαος ὄος. SIVILLVS TALVS.

CAP. LI.

SIVIS talus comburitur, dum è nigro albescat: qui tritus, & potus inflationibus colicis, longisque torminibus medetur.

TALVS